

**UCHWAŁA NR XXIII/134/2021
RADY GMINY LIPNO**

z dnia 11 marca 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023

Na podstawie art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023” w brzmieniu określonym, jako załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lipno.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Lipno

Andrzej Chojnicki

Załącznik do Uchwały NR XXIII/134/2021
RADY GMINY LIPNO
z dnia 11 marca 2021 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2021-2023

Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Diagnoza sytuacji społecznej.....	7
2.1. Charakterystyka ogólna Gminy Lipno.....	7
2.2. Demografia	8
2.3. Ochrona zdrowia.....	8
2.4. Edukacja.....	9
3. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Lipno	11
3.1. Bezrobocie.....	13
3.2. Ubóstwo.....	15
3.3 Rodziny dysfunkcyjne.	16
3.4. Uzależnienia	19
3.5. Przemoc w rodzinie.....	22
3.6. Przestępczość.....	25
5. CELE PROGRAMU	25
6. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY	26
7. ODBIORCY	27
8. OCZEKIWANE REZULTATY.....	27
9. REALIZACJA.....	27
10. FINANSOWANIE.....	28
11. MONITOROWANIE	28

1. Wstęp

Rodzina jest środowiskiem życiowym niemal każdego człowieka. Stanowi integralną część każdego społeczeństwa, a zarazem jego najmniejszą i podstawową komórkę. Jest najważniejszą grupą społeczną, w której człowiek przychodzi na świat i z którą łączą go wielorakie związki do końca życia. Jest grupą małą, pierwotną, o przewadze więzi osobistych, odznacza się międzypokoleniową i wielopokoleniową trwałością więzi, a członkostwo w niej jest autentyczne, dobrowolne i w zasadzie nierozzerwalne (za wyjątkiem porzucenia, rozwodu).

Człowiek oczyma rodziny patrzy na otaczający go świat społeczny, uczy się go nazywać i klasyfikować, uznawać za przyjazny lub wrogi, swój lub obcy. W jej perspektywie postrzega sens swojego życia, formułuje własne cele życiowe i sposoby ich osiągnięcia. Tak właśnie kształtowana jest podstawowa rzeczywistość kultury, która na zawsze już stanie się symbolicznym układem odniesienia zarówno wówczas, gdy w swoim dorosłym życiu człowiek będzie twórczo rozwijał rodzinne doświadczenia, jak i wtedy, gdy będzie im własnym postępowaniem zaprzeczał. Dlatego tak istotne jest, aby rodzina funkcjonowała prawidłowo i zapewniała odpowiednie warunki do rozwoju wszystkich swoich członków, a w szczególności dzieci.

Zmienił się model rodziny, zmalała liczebność rodziny, wzrosła jej anonimowość. Obok zinstytucjonalizowanego małżeństwa i rodziny funkcjonują alternatywne formy życia rodzinnego tj. samotne rodzicielstwo, kohabitacja, związki homoseksualne, życie w samotności itp. Współczesny model rodziny z typu autorytatywnego przekształcił się w typ rodziny partnerskiej. W wyniku reorganizacji władzy rodzinnej, znaczącą jej część w rodzinie przejmuje matka – żona. Wskutek wspólnego rozwiązywania codziennych spraw, wspólnych doświadczeń małżonków, kształtuje się między nimi partnerski styl wzajemnych interakcji. Małżonkowie posiadają równe prawa i obowiązki. Kobieta i mężczyzna stają się równorzędnymi partnerami pod względem wykształcenia, pozycji społecznej, zainteresowań społecznych.

Główną przyczyną kształtowania się modelu partnerskiego w rodzinie jest wzrost niezależności ekonomicznej i psychicznej kobiety, która stanowi o poszerzeniu jej samodzielności życiowej. Kobiety - matki podejmują pracę zawodową, dążą do samorealizacji, niezależności. Rozwijają swoje pasje i zainteresowania. Nie poświęcają już całej swojej uwagi i czasu tylko na wychowanie dzieci i dbanie o dom. Mężczyźni nie są już tylko jedynymi żywicielami rodziny, ale również uczestniczą w pracach domowych, w opiece i wychowywaniu dzieci. W relacjach rodzinnych obserwuje się zmniejszenie dystansu pomiędzy małżonkami, a także między rodzicami i dziećmi. Wzajemne kontakty rodzinne nie są już ściśle uzależnione od pozycji zajmowanej w rodzinie. Dzieciom przyznawana jest coraz większa swoboda zachowania, a młodzież uwalnia się spod arbitralnej władzy rodziców. Ponadto obserwuje się zjawisko autonomizowania się członków rodziny od jej wpływów, czego przejawem jest zmniejszenie wspólnotowego charakteru przeżywania doświadczeń w rodzinie.

Dynamiczne zmiany w zakresie życia rodzinnego, których współcześnie doświadczamy, spowodowały destabilizację niektórych rodzin. Pojawiły się problemy opiekuńczo-wychowawcze, uzależnienia, izolacja społeczna. Osłabieniu lub zerwaniu uległy więzi rodzinne, co istotnie wpłynęło na strukturę rodziny, jej spistość, pozytywne stosunki

między wszystkimi członkami, zaburzyło równowagę wewnątrzrodzinną oraz wpłynęło na: poczucie bezpieczeństwa domowników, rozwój osobowości dziecka, zdolności adaptacyjne. Przemiany gospodarczo – kulturowe kształtujące życie społeczeństwa spowodowały znaczny wzrost liczby osób bezradnych, nieradzących sobie z problemami dnia codziennego.

Pojawiły się zjawiska o charakterze globalnym tj. choroby cywilizacyjne, rosnący odsetek ludzi starych, migracje oraz lokalnym tj. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńcza i wychowawcza, uzależnienia, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia, rozpad rodziny itp. Wśród czynników, które składają się na dezintegrację rodziny wymienić należy: niezaradność życiową członków rodziny, brak stabilizacji zawodowej i materialnej, niewydolność wychowawczą rodziców i zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych względem dzieci, niski poziom kulturalny, intelektualny oraz moralny dorosłych, a także alkoholizm jednego lub obojga rodziców, przemoc. Zazwyczaj niekorzystne sytuacje w rodzinie współwystępują ze sobą. Z tego powodu coraz więcej rodzin i dzieci wymaga specjalistycznego wsparcia i zaangażowania wielu instytucji w przezwyciężanie istniejących dysfunkcji. Szukając prób pomocy dziecku, uwagę należy skupić nie tylko na problemach dziecka, ale także na problemach jego rodziny. Wobec tego w pracy socjalnej zaproponowano oddziaływanie zindywidualizowane nakierowane w pierwszej kolejności na dzieci, a w drugiej na matki, gdyż to głównie kobiety są beneficjentami pomocy społecznej. Jednocześnie zauważono niewykorzystany potencjał dalszej rodziny i otoczenia. Skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w tym sąsiedzkim, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, Kościołem i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i jej aktywnym zaangażowaniem, uwzględniając zasadę pomocniczości.

Jednym z nowatorskich rozwiązań w systemie pomocy społecznej jest możliwość zatrudnienia asystenta rodziny do pracy na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Rola asystenta rodziny polega na całościowym wspieraniu rodziny wychowującej dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie ich samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności, składający się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego. Działania asystenta rodziny mają wspomagać rozwój kompetencji wszystkich członków rodziny tj. rodziców, dzieci, czemu służy indywidualne podejście do rodziny i jej problemów. W tym miejscu należy jednoznacznie powiedzieć, że asystent rodziny nie przejmuje działań za rodzinę, jedynie wspiera ją w wykonywaniu określonych obowiązków jak i również w podjętych działaniach, pokazuje jakie efekty

przyniesie ich praca oraz ukierunkowuje te działania w taki sposób, aby przyniosły one zamierzone efekty.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 - 2023 jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia dzieci oraz wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Wszelkie działania służb i instytucji pracujących na rzecz dobra dziecka i rodziny powinny być zintegrowane i uwzględniać prawo do zachowania tożsamości dziecka i jego prawa do utrzymania kontaktów z rodzicami. Realizowane w ramach Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku, ale również na całej rodzinie, jako podstawowej komórce społecznej, przede wszystkim w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Program będzie miał zatem charakter zróżnicowany, zarówno profilaktyczny jak i interwencyjny, w zależności od celów i poszczególnych zadań prowadzących do ich realizacji.

Uzasadnienie wprowadzenia Programu

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja). Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w Gminie Lipno na lata 2021-2023. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać

w instytucjach do tego celu powołanych. Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza

rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Podstawa prawna programu.

Program Wspierania Rodzin Gminy Lipno na lata 2021 - 2023 opracowany został w związku z wejściem życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 r. poz. 821, 2021 poz. 159). Program regulują następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2020 r. poz.713,poz.1378).
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020 r. poz. 821, 2021 poz. 159).
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 r. poz. 1876, poz.2369).
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. 2020 r. poz. 1329).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020 r. poz. 218, poz. 956).
- Ustawa z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty (Dz. U. 2020 r. poz. 1327, 2021 poz.4.).
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2020 r. poz. 111).
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2020 r. poz. 2050).
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2019 r. poz. 2277, 2020 r. poz. 1492, poz.1818 oraz MP 2021 r. poz.125.).
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2019 r. poz. 924).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. 2020 r. poz. 176).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U.2019 poz. 1690, 2020 r. poz. 875).
- Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. 2020 r., poz.1297).

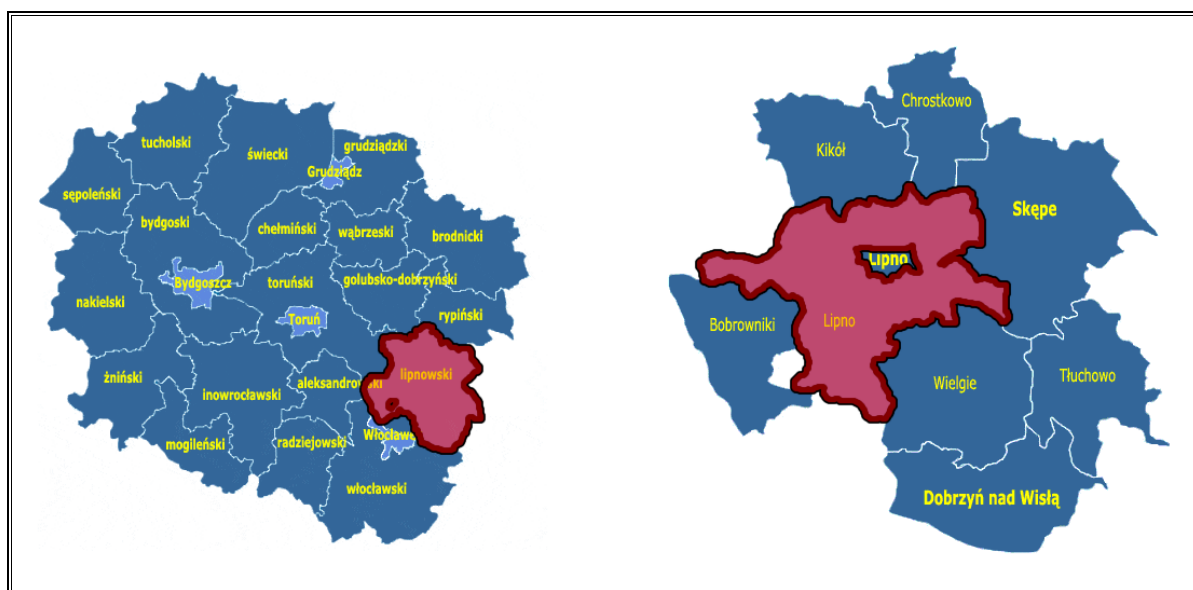
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2019 poz. 1343).
- Uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Pośilek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., 1007).

2.Diagnoza sytuacji społecznej

2.1. Charakterystyka ogólna Gminy Lipno

Gmina Lipno jest gminą wiejską, położoną w powiecie lipnowskim, we wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, około 20 km na północ od Włocławka oraz 40 km na południowy zachód od Torunia i około 80 km od Bydgoszczy. Siedzibą władz Gminy jest miasto Lipno. Według danych GUS jej powierzchnia wynosi 210 km², a gęstość zaludnienia 57 os./km². Jednostka podzielona jest na 36 sołectwa.

Położenie gminy Lipno na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu lipnowskiego



Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Gmina Lipno graniczy z:

- miastem Lipno (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Kikół (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Chrostkowo (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Skępe (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Wielgie (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),

- gminą Fabianki (powiat włocławski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Bobrowniki (powiat lipnowski, woj. kujawsko-pomorskie),
- gminą Czernikowo (powiat toruński, woj. kujawsko-pomorskie).

2.2. Demografia

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Lipno w roku 2019 gminę zamieszkiwało 11 828 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 5 933 osób, tj. 50,16%, a liczba mężczyzn 5 895 osób, tj. 49,84%. W okresie od roku 2015 do 2017 ogólna liczba ludności na obszarze gminy zanotowała wzrost osiągając w szczytowym momencie 12 057 osób. Następnie w ciągu dwóch kolejnych lat liczba ludności zmniejszyła się do 11 828 osób. Ogółem w roku 2019, w porównaniu do roku 2015, na terenie gminy liczba ludności zmniejszyła się o 29 osób, tj. 0,24%. Spadek dotyczył jedynie liczebności kobiet, która zmniejszyła się o 1,31%. Natomiast liczba mężczyzn wzrosła o 0,86%.

Liczba mieszkańców gminy Lipno z podziałem na płeć w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem		Osoba	11 857	11 930	12 057	11 940	11 828
w tym:	Mężczyźni	Osoba	5 845	5 898	5 956	5 928	5 895
		%	49,30%	49,44%	49,40%	49,65%	49,84%
	Kobiety	Osoba	6 012	6 032	6 101	6 012	5 933
		%	50,70%	50,56%	50,60%	50,35%	50,16%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Lipno

2.3. Ochrona zdrowia

Za ochronę zdrowia na terenie gminy oraz zapewnienie podstawowej opieki medycznej mieszkańcom odpowiada Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Lekarze Rodzinni” w Łochocinie. Posiada on w swoich strukturach następujące poradnie specjalistyczne: alergologiczną, neurologiczną, reumatologiczną, reumatologiczną, medycyny sportowej, dermatologiczną, logopedyczną, laryngologiczną, chirurgiczną oraz ginekologiczną. Ponadto przy placówce znajdują się punkt apteczny.

Dostęp do aptek oraz większej liczby lekarzy specjalistów i szpitala zapewniają pobliskie miasta, głównie Lipno, ale też m.in. Włocławek, Toruń i Bydgoszcz.

Na terenie gminy w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować spadek udzielonych porad lekarskich ogółem o 433 porady, tj. 5,73%. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Opieka zdrowotna na terenie gminy Lipno

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	7 557	7 518	7 450	7 390	7 124
Przychodnie ogółem	ob.	1	1	1	1	1
Punkty apteczne	ob.	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

2.4. Edukacja

Na terenie gminy funkcjonuje:

- Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach,
 - Szkoła Podstawowa w Radomicach,
 - Samorządowe Przedszkole w Radomicach,
- Zespół Szkół w Karnkowie,
 - Szkoła Podstawowa w Karnkowie,
 - Samorządowe Przedszkole w Karnkowie,
- Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu,
 - Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie,
- Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie,
 - Oddział przedszkolny w SP Maliszewo,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu,
 - Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie,
 - Oddział przedszkolny w SP Wichowo,
- Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu,
- Punkt Przedszkolny w Maliszewie,
- Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszczu,
- Punkt Przedszkolny w Wichowie.

Ponadto na terenie gminy znajdują się następujące placówki oświatowe:

- Niepubliczny Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wierzbicku,
- Panaceum-Omega Niepubliczne Centrum Kształcenia Zawodowego Maria Jolanta Wyborska w Łochocinie.

Każda z wyżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Szkoły na terenie gminy zapewniają wszechstronny rozwój podopiecznych, dają poczucie bezpieczeństwa, są przyjazne i otwarte. Przedszkola realizują programy wychowania przedszkolnego oparte na podstawie programowej wychowania przedszkolnego. Bazę oświatową uzupełniają zespoły boisk do gry w piłkę nożną, piłkę ręczną, koszykówkę i siatkówkę oraz hale sportowe znajdujące się przy niektórych placówkach szkolnych, z których korzystają uczniowie.

Edukacja na terenie gminy Lipno (stan na dzień 30 czerwca 2019 r.)

Placówka oświatowa		Liczba uczniów [osoba]	Liczba oddziałów [szt.]
Zespoły szkół			
Zespół Szkół im. Marii Konopnickiej w Radomicach		249	13
w tym:	Oddziały gimnazjalne	38	2
	Szkoła Podstawowa w Radomicach	173	9
	Samorządowe Przedszkole w Radomicach	38	2
Zespół Szkół w Karnkowie		391	20
w tym:	Oddziały gimnazjalne	71	3
	Szkoła Podstawowa w Karnkowie	289	15
	Samorządowe Przedszkole w Karnkowie	31	2
Szkoły podstawowe			
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wichowie		163	9
w tym:	Oddziały gimnazjalne	20	1
	Szkoła Podstawowa w Wichowie	143	8
Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Różyckiego w Jastrzębiu		83	8
Szkoła Podstawowa im. F. Żwirki i S. Wigury w Maliszewie		103	8
Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Trzebiegoszczu		72	8
Przedszkola			
Oddział przedszkolny w SP Radomice		54	3
Oddział przedszkolny w SP Karnkovo		26	2
Oddział przedszkolny w SP Jastrzębie		9	1
Oddział przedszkolny w SP Maliszewo		13	1
Oddział przedszkolny w SP Trzebiegoszcz		6	1
Oddział przedszkolny w SP Wichowo		40	2
Punkt Przedszkolny w Jastrzębiu		20	1
Punkt Przedszkolny w Maliszewie		14	1
Punkt Przedszkolny w Trzebiegoszczu		15	1
Punkt Przedszkolny w Wichowie		20	1
Razem		1 278	80

Źródło: Raport o stanie Gminy Lipno za 2019 rok

3. Problemy społeczne występujące na terenie Gminy Lipno

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

W roku 2019 na obszarze gminy Lipno pomoc i wsparcie z pomocy społecznej uzyskało 1 014 osób co stanowiło 8,51% wszystkich mieszkańców gminy. W porównaniu do 2018 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 161 osób, tj. 15,88%.

Pomoc społeczna na terenie gminy Lipno - zadania własne Gminy w latach 2015-2019

Forma pomocy		Liczba świadczeń [szt.]					Kwota świadczeń [zł]				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Zasiłki stałe		457	464	503	517	563	219 559,00	241 411,00	254 182,00	265 166,00	309 594,00
w tym przyznane dla osoby:	samotnie gospodarującej	361	352	357	396	464	187 596,00	202 276,00	201 527,00	226 963,00	278 677,00
	pozostającej w rodzinie	96	112	146	121	99	31 963,00	39 135,00	52 655,00	38 203,00	30 917,00
Zasiłki okresowe		1 407	968	838	683	603	750 690,00	514 012,00	439 540,00	357 051,00	300 439,00
w tym przyznane z powodu:	bezrobocia	1 371	946	802	634	559	737 585,00	508 284,00	429 468,00	341 819,00	282 893,00
	długotrwałej choroby	18	17	23	43	31	4 063,00	4 627,00	7 071,00	12 996,00	11 759,00
	niepełnosprawności	11	5	5	6	13	3 430,00	1 101,00	815,00	2 236,00	5 787,00
	innego niż wyżej wymienione	7	0	8	0	0	5 612,00	0,00	2 186,00	0,00	0,00
Schronienie		2 302	2 288	2 216	2446	1949	39 206,00	43 632,00	38 280,00	37 112,00	27 253,00
Posiłek		70 769	61297	52 939	46262	34959	219 266,00	193 005,00	176 929,00	170 903,00	138 729,00
w tym:	dla dzieci	70 769	61297	52 939	44308	34079	219 266,00	193 005,00	176 929,00	158 579,00	133 803,00
Usługi opiekuńcze - ogółem		2 920	3086	3113	2624	4956	23 770,00	31 845,00	48 235,00	46 868,00	108 008,00
w tym:	specjalistyczne	0	46	389	590	1218	0,00	2 025,00	18 500,00	26 795,00	61 985,00
Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego		1	0	2	1	2	200,00	0,00	9 000,00	10 000,00	3 000,00
Sprawienie pogrzebu		0	0	1	0	1	0,00	0,00	1 812,00	0,00	3 150,00
Inne zasiłki celowe i w naturze ogółem		-	-	-	-	-	36 701,00	27 390,00	44 790,00	36 600,00	46 850,00
w tym:	Zasiłki specjalne celowe	20	19	22	30	29	9 000,00	9 540,00	13 230,00	19 300,00	21 300,00
Razem		77 856	68 103	59 612	52 533	43 033	1 289 392,00	1 051 295,00	1 012 768,00	923 700,00	937 023,00
Odpłatność Gminy za pobyt w domu pomocy społecznej		48	55	69	97	108	126 968,00	143 738,00	186 362,00	277 571,00	313 748,00

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez GOPS w Lipnie na przestrzeni lat 2015-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	478	423	398	295	249	1 647	1 453	1 319	961	780
Bezdomność	8	7	7	11	9	8	7	7	11	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	84	79	75	70	52	479	456	428	390	296
w tym: Wielodzietność	76	77	71	65	49	445	448	412	370	282
Bezrobocie	358	304	269	212	179	1 258	1 063	914	716	604
Niepełnosprawność	108	94	99	102	94	296	238	255	239	200
Długotrwała lub ciężka choroba	52	54	68	72	51	134	146	164	183	110
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	52	38	29	23	16	167	114	96	81	60
w tym:	Rodziny niepełne	47	36	28	23	144	112	92	81	50
	Rodziny wielodzietne	2	0	0	1	3	11	0	0	15
Przemoc w rodzinie	2	0	0	1	0	12	0	0	5	0
Alkoholizm	6	5	9	7	4	25	13	20	16	9
Narkomania	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6	1	0	0	0	6	1	0	0	0
Zdarzenie losowe	1	0	1	1	2	1	0	3	1	2
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	11	0	0	0	0	50	0	0	0	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Lipno zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie.

3.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

Rolniczy charakter gminy Lipno przesądza o braku znaczących zakładów pracy, zatrudniających więcej niż kilkunastu pracowników. Konkurencyjne położenie sąsiednich gmin (Skępe) i miasta Lipno sprawia, że inwestorzy lokują działalność na terenach tamtych jednostek, co odbywa się ze szkodą dla gminy Lipno. Pocieszeniem jest to, że część mieszkańców gminy może podjąć pracę w przedsiębiorstwach zlokalizowanych w pobliskim Włocławku i Toruniu dzięki dogodnemu położeniu komunikacyjnemu.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie gminy Lipno.

Liczba bezrobotnych na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]					
Stopa bezrobocia rejestrowanego	13,1	13,7	10,7	8,8	8,3
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	983	1038	802	658	616
Kobiety	537	637	500	421	397
Mężczyźni	446	401	302	237	219
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	161	153	141	94	117
Liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych	19	19	17	8	13
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
Bezrobotni do 25 roku życia	189	202	142	129	103
Bezrobotni od 26 do 50 roku życia	760	789	630	501	488
Bezrobotni powyżej 51 roku życia	34	47	30	28	25
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	101	75	78	72	60

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Bezrobotni od 1 do 12 miesięcy	509	579	412	330	320
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	190	162	127	103	86
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	183	222	185	153	150
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie gimnazjalne i poniżej	343	364	270	197	186
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	292	304	241	206	192
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	116	126	97	84	74
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	144	158	134	122	103
Wykształcenie wyższe	88	86	60	49	61

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się znacznie, bo aż o 50,00%, a liczba osób w tych rodzinach o 51,99%.

Liczba beneficjentów GOPS w Lipnie korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	358	304	269	212	179
Liczba osób w tych rodzinach	1 258	1 063	914	716	604

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

3.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Zjawisko ubóstwa najbardziej widoczne jest w rodzinach wielodzietnych, rodzinach samotnie wychowujących dzieci oraz w rodzinach utrzymujących się ze źródeł niezarobkowych (innych niż renta i emerytura).

Na terenie gminy Lipno na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa zmniejszyła się o 47,91%, a liczba osób w tych rodzinach o 52,64%.

Liczba beneficjentów objętych pomocą GOPS w Lipnie z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	478	423	398	295	249
Liczba osób w tych rodzinach	1 647	1 453	1 319	961	780

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

PROGRAM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”

Od 2019 roku na terenie gminy działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

3.3 Rodziny dysfunkcyjne.

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny - są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

W rodzinie dysfunkcyjnej często występują sytuację, gdzie:

- 1) jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu,
- 2) występuje problemem wykorzystywania seksualnego, czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- 3) jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- 4) jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
- 5) występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podjmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jakie niesie rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lipnie w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania w podejmowanych działaniach. Najbliżej rodziny znajduje się asystent rodziny.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy rodzinie przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno-socjalnym, opiekuńczo-wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny, które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań, czy też zaniechań. Asystent podejmując współpracę z rodziną rozpoznaje poziom jej destrukcji i opierając się na metodyce podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniach oraz dialogu motywującym wspiera rodzinę do pozytywnych zmian, do wydobywania

i pomnażania ich zasobów, zawsze zgodnie z dobrem rodziny i w zindywidualizowanym tempie realizacji działań. Asystent, jako osoba wspierająca, w czasie spotkań z rodziną motywuje, komplementuje, informuje, podejmuje działania wychowawcze, towarzyszy,

podnosi umiejętności rozwiązywania problemów, czasami również narzuca wymagania, przydziela zadania, czyli używa całego wachlarza metod, dzięki którym rodzina ma szansę na reintegrację, a dzieci na wychowywanie się w atmosferze miłości, akceptacji i rozumienia ich potrzeb. Zakres działań podejmowanych przez asystenta rodziny jest bardzo szeroki, jednym z takich działań jest nawiązywanie współpracy z wszystkimi instytucjami związanymi z daną rodziną (np. pracownik socjalny, kurator, pedagog szkolny, wychowawca, dzielnicowy itd.) W 2020 roku w ramach współpracy z policją, asystent odbył 12 wizyt wspólnie z policjantem dzielnicowym, 26 razy kontaktował się z placówkami oświatowymi tj. pedagogami i wychowawcami ze szkół w następujących miejscowościach: Radomice, Karnkowo, Trzebiegoszcz, SP 2 Lipno, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Wielgim. Współpraca z instytucjami oświatowymi doprowadziła do większego zaangażowania rodziców w życie szkolne dzieci oraz zrozumienia ich potrzeb. Dzieci uzyskiwały wsparcie w zakresie poprawy wyników w nauce. Asystent rodziny współpracował z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Lipnie. W związku z podjętymi działaniami w 13 rodzinach objętych pomocą asystenta w 2020 roku z pomocy Poradni skorzystało 18 dzieci . Pomoc obejmowała: poradnictwo dla rodziców oraz przebadanie dzieci na okoliczność problemów dydaktycznych i wychowawczych, czego efektem było wydanie opinii psychologiczno-pedagogicznych i orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, mających na celu poprawę funkcjonowania dzieci w szkole i dostosowanie odpowiedniej pomocy dydaktycznej do potrzeb. 5 dzieci brało udział w zajęciach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Odbyły się 33 spotkania z kuratorami w ramach współpracy mającej na celu pomóc rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie.

W rodzinach z problemami alkoholowymi prowadzono profilaktyczną działalność informacyjną i edukacyjną w celu wzmocnienia rodziny, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. W wyniku współpracy z asystentem 4 osoby podjęły leczenie w Poradni Terapii Uzależnień w Lipnie. 3 osoby podjęły leczenie odwykowe na Oddziale Odwykowym w Czerniewicach. 2 osoby poddały się zabiegowi p/alkoholowemu. 7 rodzin z którymi współpracuje asystent rodziny skorzystało ze wsparcia psychologa z Punktu Konsultacyjnego działającego przy GKRPA.

Współpraca z asystentem rodziny w 2020 roku na terenie Gminy Lipno

Liczba rodzin, które korzystały z usług asystenta rodziny	Ogółem		13
	w tym	zobowiązane przez Sąd	10
Liczba rodzin objęta wsparciem asystenta rodziny	do 3 miesięcy		0
	powyżej 3 do 12 miesięcy		5
	powyżej roku		7
Liczba rodzin, z którymi asystent zakończył pracę	w tym	ze względu na uzyskanie pełnoletności dzieci	0
		ze względu na osiągnięcie celów	1
		ze względu na zmianę miejsca zamieszkania	0

Zgodnie z art. 11 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Asystent rodziny kierowany jest do rodziny za zgodą Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej, na podstawie wywiadu środowiskowego, który przeprowadzany jest po dokonaniu analizy sytuacji rodziny przez pracownika socjalnego.

3.4. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze

zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,

- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Liczba beneficjentów pomocy GOPS w Lipnie z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	6	5	9	7	4
Liczba osób w rodzinach	25	13	20	16	9
Narkomania					
Liczba rodzin	0	0	1	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	1	0	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Uzależnienia alkoholowe na terenie Gminy Lipno

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba udzielonych porad prawnych	0	0	0	0	0
Liczba udzielonych porad psychologicznych/psychoterapeuta	265	237	217	168	182
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	18	16	12	1	3
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	18	16	12	1	3
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	18	16	12	1	3
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	18	16	12	1	3
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach / Liczba dzieci objęta działaniami profilaktycznymi w szkołach	420	430	511	310	250

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje. Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia;
- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej;
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

GOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne, informuje o możliwości skorzystania z terapii, informuje o poradnictwie specjalistycznym, współorganizuje wypoczynek dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym, pomoc materialna w formie odzieży, opału, posiłku oraz prowadzi działania profilaktyczne w szkołach związane z uzależnieniami.

Zadania ujęte w Gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii są inicjowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lipnie powołaną przez Wójta Gminy Lipno. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.) oraz zadania z art.

10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050).

Przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa również Punkt Konsultacyjny, który udziela pomocy ze strony psychologa oraz instruktora terapii uzależnień osobom i rodzinom, w których występuje problem uzależnień.

Na terenie gminy wiejskiej oraz miasta Lipna brak jest Oddziału Odwykowego dla uzależnionych od alkoholu. Istniejący w SP ZOZ II Oddział Psychiatryczny prowadzi jedynie diagnozę, leczenie farmakologiczne i detoksykacje osób uzależnionych. Z tego powodu osoby uzależnione, które dobrowolnie chcą podjąć leczenie odwykowe, jak i osoby uzależnione wobec których jest orzeczenie Sądu kierowane są na terapię do Poradni Uzależnień od Alkoholu w Lipnie oraz do Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Toruniu.

3.5. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody oraz upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni.

W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę rodzin pobierających pomoc z powodu przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2015-2019 jedynie w roku 2015 i 2018 zanotowano rodziny objęte pomocą z powodu przemocy w rodzinie.

Beneficjenci pomocy GOPS w Lipnie z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	2	0	0	1	0
Liczba osób w rodzinach	12	0	0	5	0

Źródło: Dane GOPS w Lipnie

Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte

przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie realizując zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, oświatą, ochroną zdrowia oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Analizując dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy w ostatnich latach zauważyć można, że ofiary przemocy to praktycznie we wszystkich przypadkach kobiety. Głównymi sprawcami przemocy domowej są natomiast mężczyźni.

Dane dotyczące przemocy domowej na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba ofiar przemocy domowej		33	44	27	27	22
w tym:	kobiety	23	42	25	27	18
	mężczyźni	0	0	0	0	0
	dzieci	10	0	1	0	2
Liczba sprawców przemocy domowej		33	44	27	27	22
w tym:	kobiety	0	2	26	0	2
	mężczyźni	33	42	1	27	18
	dzieci	0	0	0	0	0
Liczba interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie		21	15	19	20	21
Liczba sporządzonych Niebieskich Kart		25	15	13	20	21

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Na terenie gminy uchwalany jest również Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Gminy Lipno w celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej w rodzinie oraz minimalizowania jej negatywnych następstw w życiu społeczeństwa lokalnego.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm., Dz.U. z 2020 r. poz. 1963; Dz.U. z 2019 r. poz. 1690; Dz.U. z 2019 r. poz. 1818; Dz.U. z 2019 r. poz. 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z gminy Lipno, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze gminy.

W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz również kuratorzy sądowi. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie takie jak m.in.

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też ochronę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszone pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest

informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

Na terenie gminy Lipno w roku 2020 sporządzono 33 Niebieskich kart.

3.6. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019. Zgodnie z nimi liczba przestępstw w analizowanym okresie czasu ulega wahaniom i trudno jednoznacznie stwierdzić przyszły trend liczby przestępstw.

Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy Lipno w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba przestępstw		198	162	214	223	185
w tym:	kradzież rzeczy obcej	21	15	19	18	25
	kradzież z włamaniem	25	15	13	20	21
	rozboje	1	2	1	0	0
	bójki i pobicia	3	1	2	6	1
	uszczerbek na zdrowiu	2	1	0	2	1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lipnie

Komenda Powiatowa Policji w Lipnie realizuje również szereg programów i działań profilaktycznych m.in. Program profilaktyczno-prewencyjny poświęcony bezpieczeństwu niechronionych uczestników ruchu drogowego czy różnego rodzaju szkolenia i pogadanki na temat bezpieczeństwa w szkołach.

5. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Skuteczne wspieranie rodzin do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczej, a tym samym utrzymanie dziecka w rodzinie bądź jego powrót do rodziny.

Cele szczegółowe:

Diagnozowanie i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.

Tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu instytucji rodziny i jej integracji.

Wsparcie w rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych.

Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.

Uwrażliwianie i aktywizowanie środowiska lokalnego na potrzeby dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.

Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka.

6. ZADANIA W ZAKRESIE WSPIERANIA RODZINY

L.P.	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania
1.	Informowanie o miejscach pomocy oraz umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, pedagogicznego).	- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego - liczba osób i udzielonych porad
2.	Współpraca z kuratorami sądowymi, policją, placówkami oświatowymi i zdrowotnymi w celu wypracowania wspólnych działań profilaktycznych.	- liczba podjętych interwencji
3.	Podnoszenie kompetencji rodzin w zakresie pełnienia prawidłowych funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów, konsultacji i poradnictwa oraz udostępnianie literatury fachowej.	- liczba i rodzaj podjętych działań - liczba rodzin objętych działaniami
4.	Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii przez rodziców.	- liczba rodzin objętych monitorowaniem
5.	Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień lub długotrwała choroba.	- liczba rodzin i dzieci objętych monitoringiem oraz procedurami
6.	Umożliwienie funkcjonowania na terenie gminy rodzin wspierających.	- liczba rodzin wspierających
7.	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomocy asystenta rodziny.	- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta

L.P.	Zadanie	Wskaźnik realizacji zadania
8.	Zapewnienie pomocy finansowej oraz rzeczowej.	- liczba i formy pomocy - liczba rodzin objętych pomocą
9.	Objęcie dożywianiem wszystkich wymagających tego dzieci.	- liczba dzieci korzystających z posiłków
10.	Zapewnienie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo – wychowawczej, placówce opiekuńczo – terapeutycznej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	- liczba dzieci znajdujących się w poszczególnych ośrodkach - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w placówkach
11.	Organizacja usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin wychowujących dzieci niepełnosprawne.	- liczba rodzin objętych pomocą

7. ODBIORCY

Gminny Program Wspierania Rodziny skierowany jest przede wszystkim do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, lecz również do przedstawicieli instytucji oraz służb pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

8. OCZEKIWANE REZULTATY

- podniesienie poziomu i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie,
- poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- konsolidacja działań różnych instytucji i organizacji,
- pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania,
- reintegracja rodziny biologicznej poprzez powrót dziecka do rodziny.

9. REALIZACJA

Program realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnie przy udziale:

- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Komendy Powiatowej Policji,
- Sądu Rejonowego,
- Placówek oświatowych,
- Placówek ochrony zdrowia
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipnie
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Lipnie
- Powiatowy Urząd Pracy w Lipnie
- Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.
- Parafie z terenu Gminy Lipno.

Wszystkie wymienione wyżej instytucje i organizacje współpracują ze sobą, powiadamiając się wzajemnie o problemach w rodzinie i podejmują wspólne działania.

10. FINANSOWANIE

Finansowanie 3 – letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Lipno, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

11. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitorowanie i ewaluacja Programu odbywać się będą poprzez przedkładanie sprawozdań z realizacji Programu przez Wójta Gminy Lipno Radzie Gminy w terminie do 31 marca każdego roku. Sprawozdania będą sporządzane na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji zadań programowych za rok poprzedni.

UZASADNIENIE

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji gmina w ramach zadań własnych ma zapewnić wsparcie poprzez organizację systemu i wyposażenie go w odpowiednie narzędzia. W tym celu m. in. opracowuje 3 letnie programy wspierania rodziny.

Program zawiera kierunki działań zmierzających do tworzenia warunków dla prawidłowego funkcjonowania i wychowywania dzieci w rodzinach naturalnych.

Celem programu jest przywracanie rodzinom zdolności do przezwyciężenia ich problemów opiekuńczo-wychowawczych przy współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i innych instytucji zajmujących się rodziną.

Z uwagi na powyższe podjęcie uchwały jest uzasadnione.